

Alig múlt el két hónapja, hogy azon csodálatos történetek folytán, miket egy fivérpárról beszéltek a lapok és emberek: az ugynevezett műkedvelő menekültekről emlékezünk meg a lapokban, kik szépen otthon esélhettek volna, a helyett hogy valószínnel összpomítottak hazánkainak életét még keservebbé tegyék a külföldön; s ez alkalommal azon bizonyos osztályú menekültekkel közbe hajlandóságra utalunk, olcsó s keresve-keresett vértanúságukat mindenféle humbugra kiaknázni s magukat a hűségnek közhírnéjének feltölteni.

A rendszeren dopirozott tömeg figyelmét azon taktikára irányították, melylyel az emberek élnek, hogy a világgal nevezetesen voltak elhíthetők. Azonban hiába! mert hazai lapjaink nem fáradtak még bele a specialis dicsőségek hirdetésébe. Csak a múlt betekében is egy Kairóban élő szegedi embert emlegettek, ki egy kirándulás alkalmával, a pyramisok törében néhány chintzerrel találkozott, kik oly folyékonyan beszéltek magyarul, mintha nem a Tisza, hanem a menyeyi birodalom közepében folydogáló Csing-ou-ai partján születtek volna.

A „szegedi embőrnék” tehát sikerült az, miben Berzenozey, kit az északamerikai kormány 1853-ban gazdagon ellátva pénzzel s egyéb segédességekkel küldött Chinába, hogy az ugynevezett csángó magyarokat firkéztessze, hasztalan fáradozott. Utazásainak eredménye az vala, hogy az elszakadt atyúkat helyett a sárba lúzal ismerkedék meg. No de természetesen! Mi is Berzenozey, ki egykor királyi szerepet játszott, azon Kairóban lakó szegedi kalmár-hoz fogva; s a férfút hogyan is vonhatnók párhuzamba azon celebritásokkal, kiknek híre hozzánk a tengeren túlról kel át, hol a kérdésekkel annyi körülménységgel s idővesztéssel jár.

S végre az ember rendszeren hiszi azt, a mit szeret, a mi kellemesen cseng, füllébe, s így a többi kőst mi is hittük, hogy létezik a számos északamerikai hadvezér közt sok magyar származású is, kiket a lapok mutattak be nekünk, míg végre észre kellett vennünk, hogy az északamerikai hadi bulletinokban csak egyet-

len egy magyar tábornokról van szó, ki azonban rövid idő után ismét lelépett a hadi térről.

Segény hazánkainak körül sokan szolgáltak ugyan az északamerikai sorokban s kétségkívül vitézzel harcoltak is; de, miután szerények valának, legfőkébb kapitányiságig vitték föl. S mindazonáltal egy, tetemes sikeresítésok elkövetése s családjának eszenbegrásm után Pestről megérkezett nyomdász, az északamerikai tábornokok királói egyike gyanint lett nálunk szóban sőt rajban is megörökítve, míg utólag kiderült, hogy a hadjárat kezdetében valamelyik testnek „Quartermaster general”-ja, azaz a ruházási s élelmezési branche főnöke volt, s miután mint a macska nem bírt lenyokni az egerészésről: vizsgálat alá került s elcsapatott.

Ugyan így járt hason minőségben egy magyar amerikai ezredes is, ki átváltottatott nevét nemzeti rangra emelvén, mint „Colonel d'Utassy” beneggett, s ki a vici-utca egyik kirakatiában, kezében kibontott lőbőgővel van lerajzolva, míg valószínnel a listás sajak s hársok füzékai körül forgolódott.

De hagyjuk e bűbűsöket s mellőzzük ma azon hazánkainkat is, kik egyszerre fölkapaszkodtak a lügelme ugorkafájára, míg addig csak aféle hétköznapi elmével díszkedhettek, s forduljunk azon fönnemlített testvérpárhoz, mely még folyvást kísért a lapokban.

Ritka két példány, őszintén bevalljuk. Nem írek ugyan, de azért bátran azok gyanint szerepeltetnének, s hogy nem azok, inkább természeti játék mint az hogy ha igazán írek volnának, elannyira hasonlít egyik a másikhoz. De nem tekintve lönyüket, már azon őszeregis és szabadság is bámulatra ragadó, melyben járás-kelésük, hivatásuk, pályájuk regényes volta s élményeik rendkívülisége nyilatkozik. Mindketten honvédek valának, mindketten műkedvelő menekültek, mindketten, miután köröztél-kasol jártak a világban, s az egész földgömböt Athas gyanint nyakuk közé kanyaríták, elvégre Californiába vetődtek, hol mindketten orvosai oklevelet szerzének, mindketten Pestre tértek vissza, s itten mindketten el akarják hitetni országgyál világgal, hogy ők valami szokatlan ténemények.

Hogy a mi doktorunk mennyi mindenfélét híreszteltetett magáról, már egy alkalommal említett. Volt Törökországban, aztán Californiában s Észak-Amerikában, hol az ars medica tudori oklevelét nyerte el,

hogy aztán a párisi klinikumokban folytatva tanulmányait; s Krim-hadjárat alatt angol szolgálatban állt, majd Syriába került, a hol is (Damaszkusban) a drúzok s maroniták között véres haro alkalmával, Abd-el-Kader által személyesen megmenté drága életét. Végre 1862-ben amnestiára részesült volna, miután az 1857-diki általános megkegyelmezés folytán minden műkedvelő menekült annál kevesebb veszéllyel térhetett vissza hazájába, miután a tetteleg kompromittáltakra is kiterjedvén az, a rég nélkülözött szülőföld határai ezek előtt is megnyitáltak. Itt, az ország fővárosában, a népes vici utcában érte aztán azon különös kalandot, hogy valami rongyos dervis a nyakába borult, s a „P. Napló” szerint azöl ismerte föl, ki szentatija volt annak, midőn a hős emir kiráigta jelesünket az éhes drúzok markából. Azóta hogy visszakerült, ismét csak a „Napló” szerint:

Ezti szívében azon szép szándékot
Múzeumnak adni szép ajándékot.

Múzeum nélkül az ily sztemlyiségek el sem lehetnek már. E nemzeti intézetnek királó gyöngől figyelműnké folytonos tárgyát képezé. Ez az egyik testvér, jöllehet amerikai oklevél van, s ellenére annak hogy Párisban folytatván orvosi tanulmányait s ugyan-csak orvosi minőségben szolgálna az angol hadsereget, itt Pesten kétzeri megbukás után szerzetett diplomát, mégis a legnagyobb okot szolgáltatja, hogy megelégedésünket kinyilatkoztassuk, s reméljük, hogy már most kalandos pályafutása véget ért.

Fivére azonban elég szeretőtreméltó, csakoly voltál még folyvást foglalkoztatni figyelmünket. A „P. Lloyd” csak néhány nap előtt hozott egy kis újdonságot, melyben azon hazánkaink közé sorozta őt, kiknek sikerült a külföldön királó állásra szert tenni. Miután az említett lap szintén „tudor”-nak címezi őt, minden kételyünk szűnőnőlt, s csakugyan hiszük azt, hogy a bostoni bukott lovarda egykori igazgatója, mely lovardában Hinizy s Tóth hazánkaink lovagló-mesterek valának, valószínnel, gradusatos, doctissimus és ornatissimus doctorról lön. Higgyük el, ha már benne vagyunk a hírsében, azt is, hogy szerencsésebb volt Amerikának éjszaki mint déli részén, hogy csakugyan birtosa e kormányának a statumi kiállításán, s hogy végre Krónakalón, ki csak egy lapdixit öt fontos arany-kélopókkal, s ki jögecsült arannyal is rendelkezik oly időben,

midőn más ember ha még az aprópénzből is kifogy. E ritkaságokat a nemzeti múzeumnak ajándékozzuk — s a dőkozók, mint azt a circumspectus „P. Napló” mondá.

Ha a hazájában oralkodó inség alatt, demokrati-kus gondolkodásmódjáról annyira meg birt feledkezni, hogy a porosz herceget ily arany-gömböccel megajándékozá, midőn alföldi rokoni listából sem bírtak teremteni — úgy, véleményünk szerint, ne s a dőkozók adni, hanem részeltessék tetteleg múzeumunkat kincseiben. Egyáltalán kíváncsok volna, ha ritkaságiból kiállítást rendezné a közhírnéj számára, mert öt fontos arany-csímok van minden században csak egyszer fordul elő, míg jögecsült aranyhoz tán öt évtizedben egyszer lehet szerencsénk.

Mint mondók s ígérők, mindent szívesen elhírszük — a nélkül hogy meg volnánk győződve róla; de két dolgot, mit a „P. Lloyd” fölemlit, csakugyan nem bírnak elhinni.

Az egyik, mi hitünket megrendíti, az, hogy a porosz herceg hazai kincskeresőket éremmel ruhásta legyen föl. Ermet s rendjelt csak souverain szokott osztogatni s nem herceg. A másik, miben tanakodunk, az, hogy Amerika, főnállika, illetőleg Columbus általi fölfedeztetése óta, csak most küld valakit, még pedig külföldit a dunai fejedelemségekbe, hogy kereskedelmi összeköttetéseket keressen. A mint értesülünk, az észak-amerikai szabad államok 1864-ben küldtek a dunai fejedelemségekbe s követekkel Konstantinápolyban és Bécsben, kik érdekeiket előmozdították. A dunai fejedelemségek Észak-Amerika előtt nem terra incognita. Kereskedelmi összeköttetés már régóta áll fönn, s ha újabb összeköttetésekről van szó, csak nem a kormány, hanem csak egyes cégek részéről kértetnek. A yankes azonban sokkal practicusabb s általmatlanabb ember, mintsem a részben idegenben folyamodnék.

Hogy épen egy par exellencia kereskedelmi, lap bennél el ily monét, igazán meglepő. Előg, ha a többi kell olvasnunk. *)

*) A hazai érvelmekre spekuláló humbug, a társas-nyag oly bő forrása nálunk, hogy a barátunk, előre láthatólag legközelebb más világonál, és „világait” fogja jentatni. Szerk.